

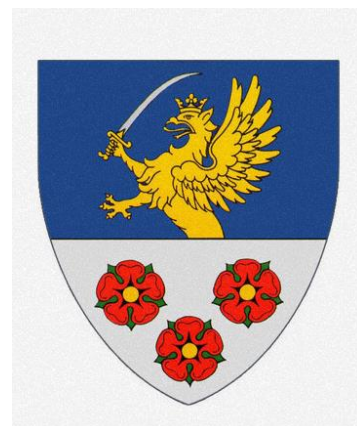

BEDEGKÉR

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Bedegkér bemutatása	5
3. Örökségünk	7
4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása	13
5. Építészeti útmutató, ajánlások	18
<i>Telepítés</i>	
<i>Tetőhajlásszög</i>	
<i>Magasság</i>	
<i>Tetőforma</i>	
<i>Terepalakítás</i>	
<i>Színek</i>	
<i>Kerítések</i>	
<i>Kertek</i>	
<i>Erkélyek, tornácok</i>	
<i>Anyaghasználat</i>	
<i>Ajtók, ablakok</i>	
<i>Járdák, burkolatok</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
<i>Részletek</i>	
6. Mai példák	38
7. Utcák, terek	39
8. Hirdetések, reklámtáblák	40
9. Impresszum	42

BEVEZETÉS

Bedegkér településképi arculati kézikönyve hivatott bemutatni a község történelmét, természeti-, illetve épített értékeit.

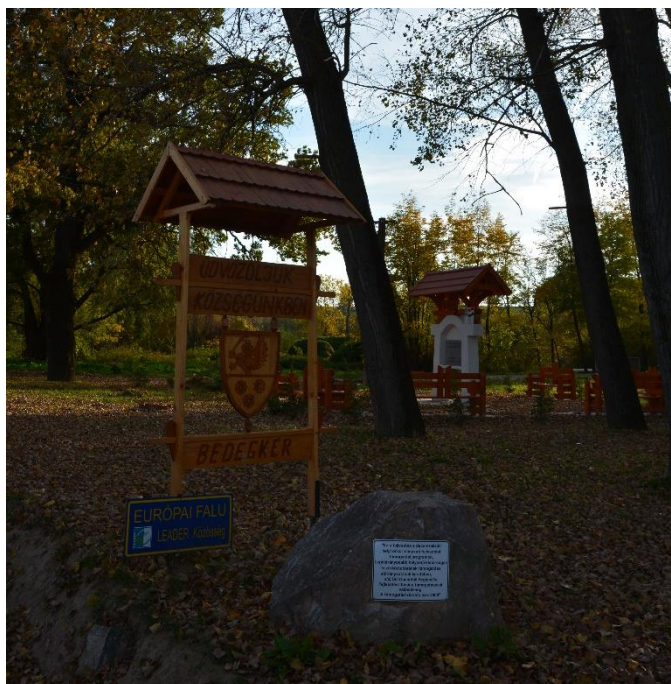
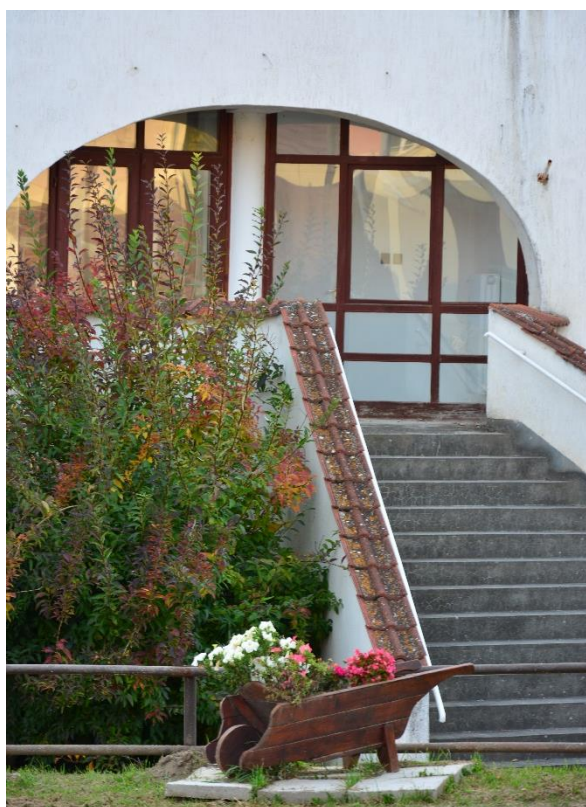
A kézikönyvben a településre jellemző, hagyományos építészeti megoldásokat gyűjtöttük össze, azokat fényképeken, ábrakon jelenítettük meg. A községre jellemző hagyományos építészeti megoldások megővése, helyes alkalmazás közös feladatunk. A kiadvány útmutatóként szolgál a megfelelő építészeti módok megválasztásában, illetve felhívja a figyelmet a kifejezetten kerülendő megoldásokra is.

A lakóházak megjelenésükkel, kialakításukkal nagyban formálják a településképet. Az újonnan épülő házaknak az egységbe illeszkedve kell épülniük.

Reméljük, hogy a kézikönyvben megfogalmazott tudásanyagot a lakosság a gyakorlatban is hasznosítani tudja, ezzel hozzájárulva Szulimán megfelelő fejlődéséhez.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a kézikönyv nem tekinthető lezártnak, hanem az sokkal inkább egy folyamatosan bővülő, szemléletformáló kiadvány.

BEDEGKÉR BEMUTATÁSA

Bedegkér Somogy megyében, a Tabi járásban található. A község a Balatontól 35 km-re, attól délre fekszik. A települést dombok övezik, nyugodt környezete pihenésre és kirándulásra egyaránt alkalmas. Bedegkér közigazgatási területéhez tartozik Mecsek, melynek saját kis kápolnája is van, illetve Rózsás és Kér egyaránt.

A belső 'Somogyországban' lévő zsákfalu fénykorát az 1850-es években élte. 1854. június 13-án a plébániát Liszt Ferenc unokatestvére, Veczkó Antal vette át. A kifinomult ízlésű, művelt és lelkiismeretes pap minden tudását és kapcsolatát igénybe vette a községért.

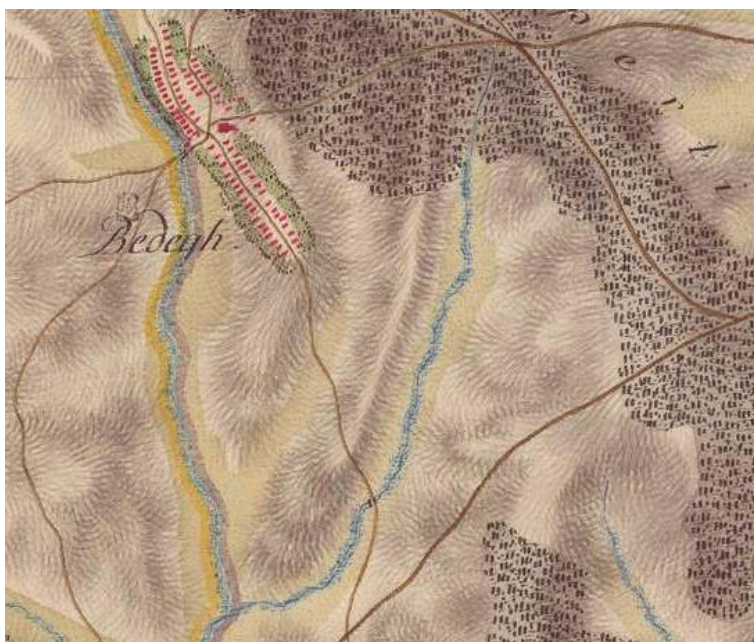

Munkássága során a naki kántorral énekes könyvet szerkesztettek. Az énekek szövegét ő maga dolgozta át, míg a zenei részt elküldték az akkor épp Vatikánban tartózkodó Liszt Ferencnek, aki átdolgozta és néhány módosítást hajtott végre rajta. 1866. január 25-én e szavakkal küldte vissza Bedegre: "Fogadja Főtisztelendőséged alázatos unokatestvérétől őszinte nagyrabecsülésének és ragaszkodásának biztosítékát".

Liszt Ferenc gyakran vendégeskedett Bedegen. Korabeli emlékek szerint a templomban az első padban ült, és mindig buzgón imádkozott. Unokatestvére halála után is ellátogatott ide, és a plébános vagy a kántortanító vendége volt. Veczkó Antal plébános szülei idősebb korban költöztek fiúkhoz Bedegre. Az anyja, Liszt Borbála – a zeneszerző nagynénje – 1855-ben, az apa Veczkó Alajos 1861-ben halt meg. Nemsokára követte őket szívbaja miatt fiuk is, 1869. július 20-án. Azóta közös sírban nyugszanak a bedegi temetőben.

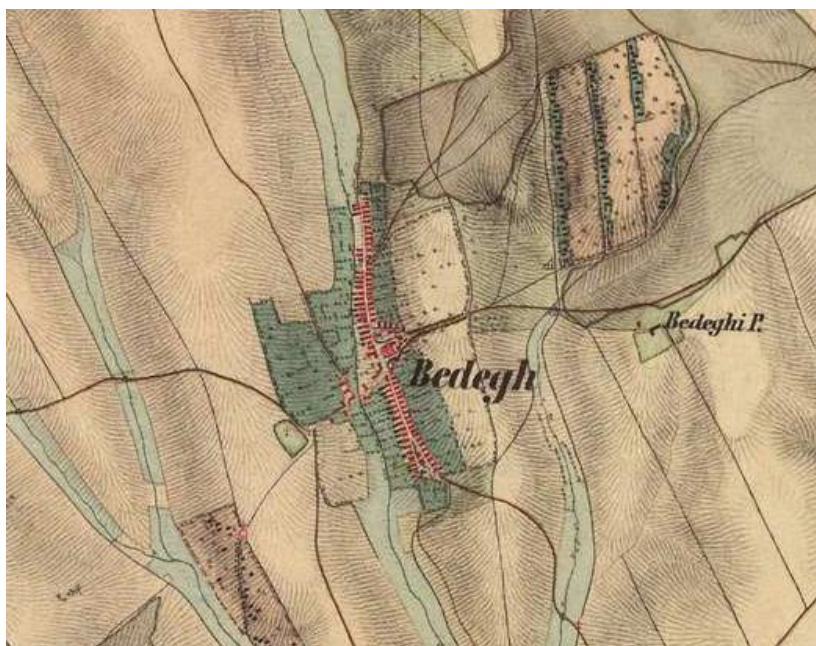

Liszt Ferenc, Barabás Miklós festménye

Az első katonai felmérés (1763-1787)

A település történelmét tekintve évszázados múlttal rendelkezik. A Bedegkéről szóló első írásos feljegyzés 1274-ből származik, amely szerint a veszprémi püspök visszahelyezte Bedegi Genezt a nemesek közé. A Tolna megyei bírának szóló, 1319-ben készült okirat Károly Róbert utasítását tartalmazza, válaszként Bedegi András panaszára. A település akkor a veszprémi püspök és a helyi köznemesek tulajdonában volt. Az 1542-es adókönyvben már a Nyári család neve is feltűnt. A família jelentőségét Nyári Pál alapozta meg, aki I. Ferdinánd szolgálatában emelkedett bárói rangra, és jelentékeny birtokokat

A második katonai felmérés (1806-1869)

kapott haditetteiért. A török idők Bedegkért sem kímélték. A hódoltság idején Bedeg a koppányi szandzsákhöz tartozott. A mind jobban elnéptelenedő faluban – templomát a török földig lerombolta – az andocsi jezsuiták szervezték a hitéletet.

Az elnéptelenedett település a XVII. században az Esterházyak birtoka volt. 1701-ben Esterházy Pál herceg azzal bízta meg Tót György bedegi lakost, hogy magyarokat telepítsen a faluba, hároméves adómentességet ígért, a későbbiekre pedig pénzzel megváltható tizedet. Az itt letelepült, új lakók 1729-ben fából templomot építettek, oldalait sárral tapasztották, falát fehérre meszelték. 1796-ban az uraság szőlőterületet adott a letelepedőknek, később azt Ruzsateleknek nevezték el.

1742-re tehető Kér benépesülése 12 evangélikus tót családdal, akik hamarosan tanítási és harangtartási engedélyért folyamodtak, bár utóbbit nem kapták meg. A településnek a XVIII. század végén már volt tanítója, aki a jegyzői feladatokat is ellátta.

Bedegen 1815-ben készült el a téglából épített templom, a század közepén pedig két malom is épült. Ekkorra a Nyári vagyon is az Esterházy család kezébe került.

A századfordulót követően számos egylet és szövetkezet alakult, elsőként a gazdakör, a Hangya- és tejszövetkezet, majd a lövész- és a leventeegyesület. Tótkér az elmagyarosodás eredményeként 1907-ben Magyarkérre változtatta nevét. A községhez tartozó Csabapusztát 1925-től kezdték el benépesíteni az új lakók.

A településen a XX. század első harmadában iskola, községháza és kövesút épült (a közlekedést könnyítette Kánya felé). 1939-ben Bedeg és Magyarkér kisközségeket nagyközséggé egyesítették.

Az egykor jóval népesebb Bedegkén napjainkban valamivel több, mint 400 fő él. A Bedegkéhez hasonló kisebb településeket az utóbbi évtizedekben az elöregedés, illetve az elvándorlás jelentősen érintette. A gazdasági szempontból nehéz helyzetben lévő falvak esetében nagy kihívás a megfelelő jövőkép kialakítása.

ÖRÖKSÉGÜNK

3

A megyében jellemző aprófalvas jellegnek köszönhetően a falvak többségében még fellelhető az egykoron kialakult településkép. A települések szerkezetükben még őrzik a múltban kialakult szokásrendet. A vallás fontosságát tükrözik, hogy még a kisebb falvakban is találunk templomot, egy kisebb kápolnát, vagy szakrális építményt. Az alább leírtak Bedegkér, illetve a községhez tartozó településrészek esetében is megfigyelhető. Az egykoron mezőgazdasági berendezkedésű falu igen gazdag építészeti örökséggel bír. Örökségi szempontból kiemelhetők a népi építészeti parasztházai, melyek az egykor itt élt emberek hagyományait, szokásait jól tükrözik.

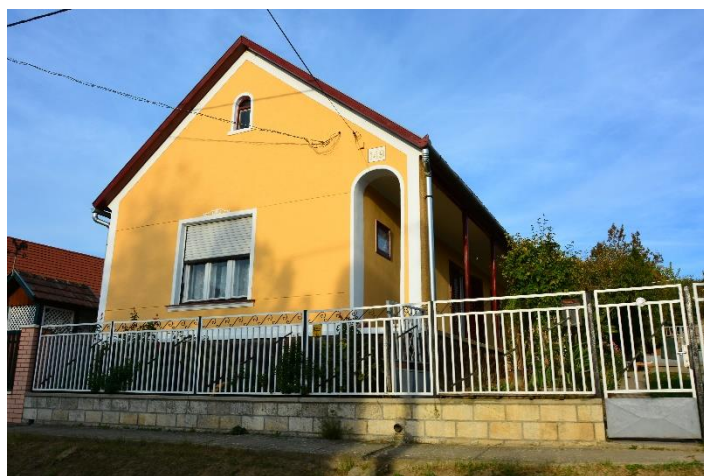
A parasztházak a sajátos megjelenésüknel, jellegzetességüknel, településképi értéküknel fogva a térség, illetőleg a település szempontjából kiemelkedők, a táj jellegzetes képéhez tartoznak.

A népi építészetet évszázados fejlődés formálta. A tájegységeken eltérő sajátosságok, karakterek alakultak ki, amely különbségek napjainkban is megfigyelhetők. A népi építészeten a XX. században némi közeledést fedezhetünk fel a népi építészeti tájegységei közt, ugyanakkor a különbségek teljes mértékben nem tűntek el. Bedegkér parasztházai közül néhány a Koppány-völgyi népi építészeti jellegzetességeit őrzi. A lakóházak építőanyaga többnyire a vályog, illetve a téglavolt. A lakóházak oldalhatáron állnak, a hosszanti telkeken. A népi építészeten a soros elrendezés hagyományosnak számít, csak úgy, mint a háromosztatú (szoba-konyha-kamra), illetve a későbbiekben a négyosztatú lakóházak kialakítása. A településen az oldaltornácok kialakítása igen jellemző, többnyire faoszlopos kivitelezéssel. Az épületek homlokzatán a füstlyukak, párkányos kialakítás igen

gyakori. Tetőformát tekintve a nyeregtető, illetve a csonka kontytető a meghatározó, cserép héjazati anyaggal, amely már a XX. század elején egyre inkább háttérbe szorította a zsúp használatát.

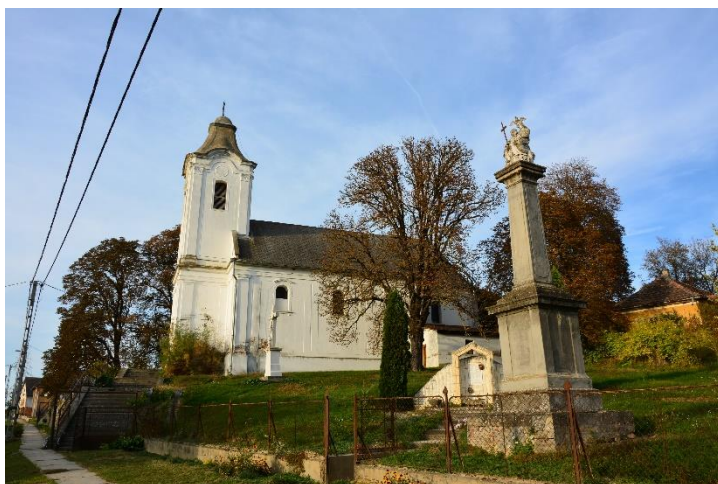
A lakóházak folytatásaként, illetve az udvar adott részein álltak a gazdasági épületek, ólak, istállók. Néhol még megfigyelhetők a térségre jellemző téglakeresztcsűrök, amelyek a módosabb gazdáknál igen díszes változatban épültek. A homlokzati díszes pajták az egykori paraszti porták hangulatát jól idézik.

Épített értékek

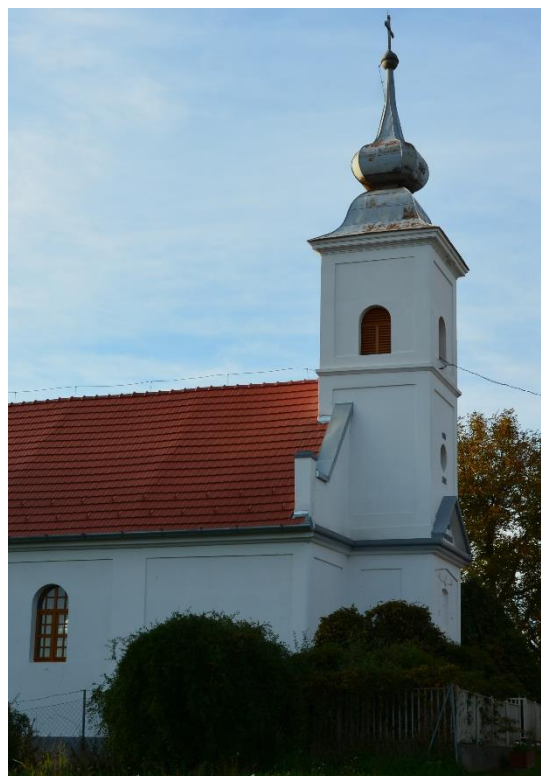
Szentháromság templom

A műemléki védelem alatt álló, római katolikus templom a Fő utcában található. Az épület 1754-ben épült, barokk stílusban. Berendezési tárgyai közül a szószék, illetve a padok szintén barokk stílusjegyeket hordoznak. A templom jelentősebb átalakítása, bővítése 1910-ben történt. Megjelenésével a településkép meghatározója.

Evangelikus templom

A templom Kér településrészen található. A templom 1886-ban épült. Legutolsó nagyobb felújítása 2002-ben történt, ekkor a templomot az épülethez méltó módon renoválták.

Szent János kápolna

A mecseki településrészen álló kápolnát 1856-ban tervezte Bognár József. A barokk stílusjegyeket hordozó épület különlegessége a tetejére helyezett fa harangláb.

1917-ben, az I. világháború idején a falu nagy templomának négy harangja közül hármat leszereltek, és a mecseki kápolna kis harangját helyezték a megmaradt mellé. 1927-ben, amikor a harangöntőtől megrendelt új harangokat elhelyezték a toronyban, a mecseki kisharang is visszakerült a kápolnába.

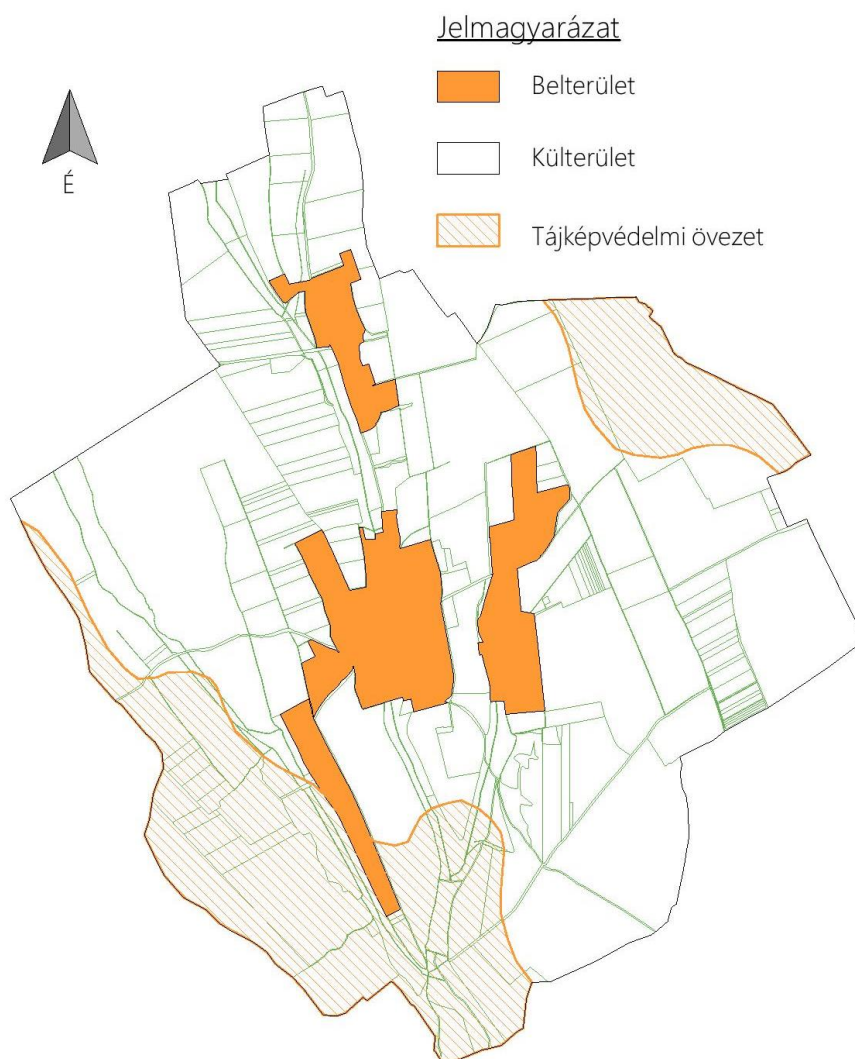

Természeti értékek

A Külső-somogynak nevezett középtáj mind szerkezetét, felépítését, felszínalaktani ismérveit, mind éghajlati, növényzeti és talajtani jellemzőit tekintve jól elkülönül a többi dunántúli-dombsági tájtól, azaz önálló tájképi vonásokkal rendelkezik. A táj legnagyobb része ÉK–DNY-i irányban húzódó, egymás mögött sorakozó dombhátak és a Balatonnal párhuzamos nagyobb völgyek együttese.

A terület természetes növénytársulásai elsősorban üde és félszáraz erdők. E táj még ma is az ország legerdősebb területe, felszínét mintegy 27 %-ban erdők borítják. A kiirtott, vagy kipusztult erdők helyén jelentős kiterjedésben találhatók másodlagos gyepek, melyek a legeltetés felhagyása után spontán erdősülnek.

A külső-somogyi területek állatvilágának természetvédelmi, természettudományos kutatásáról igen kevés információ található. Különösen igaz ez a Koppány-völgye kistérségre.

ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA

Bedegkér

Bedegkér településen az arculati sajátosságok megállapításakor, több, eltérő karakterű településrész határolható le.

A község jelenlegi közigazgatási határai 1939-ben alakultak ki, mikor Bedeg és Magyarkér egyesült.

A falusias karakterű területek folyamatosan fejlődtek, a helyi lakosság évszázadokon át formálta a település arculatát, mely a XIX. század közepén nyerte el fénykorát. Az itt található lakóépületek is őrzik a népi építészetre jellemző stílusjegyeket, tovább örökítve ezzel Bedegkér épített örökségét. A kézikönyvben ezzel a karakterrel fogunk bővebben foglalkozni.

A zártkertes karakterű területek eltérő beépítettséggel, településarculattal és szabályozással rendelkeznek, ezáltal külön egységként kezelendők. Itt tulajdonképpen az egyéni gazdaságok használatában lévő földterületek területnek el.

A harmadik csoport a külterületi, beépítésre nem szánt területet jelenti.

Bedegkér falusias karakterű területei

Bedegkér lakott területe településmorfológiai szempontból szabálytalan elrendezést mutatnak, mely szoros összefüggésben áll a történeti fejlődésével. A halmazos településszerkezet utal az egykoron különálló települések földrajzi elhelyezkedésére. Az egymástól távoleső településrészek önmagukban viszont szabályos, szalagtelkes falu képét mutatják. Ennek értelmében, a telkeken a lakóházak oldalhatáron, rendszerint az utcára merőlegesen telepítettek, igazodva a helyi domborzati viszonyokhoz. A hosszabb és keskenyebb, szalag alakú telkek a hosszanti oldalukkal érintkeznek. A háztól távolabb egyéb gazdasági épületek, valamint a művelésre szánt szántóföldek helyezkednek el.

Bedegkér rendszerint észak-dél csapásiránnyal telepített község, mellyel jól illeszkedik a Tabi-dombság vonulataihoz.

Bedegkér lakott területét nagymértékben meghatározzák a nyeregtetővel és oldaltornáccal épült régi hagyományos parasztházak. A házak túlnyomó többségben előkerttel kerültek kialakításra, s jellemzően egy vagy kettő nagyobb és kettő kisebb ablakkal néznek az utcára. Mind forma-, mind színvilágukban megőrizték falusias karakterüket, mellyel barátságos hangulatot keltenek. A község bővelkedik szépen felújított oldaltornácokkal, melyek néhol árkádives kialakításúak, valamint az utca felől is nyitottak. Bedegkér látképét lényegesen meghatározza annak római katolikus temploma, mely műemléki védelem alatt is áll a település központi területén.

Bedegkér zártkertes karakterű területei

Bedegkéren megkülönböztethető zártkertes jellegű településrészek is, melyek a belterületi egységek közvetlen peremén terülnek itt. Itt az alacsonyabb és szabadabb beépítettség és építészeti az iránymutató. Meghatározó, hogy az épületek a nagyobb telkek vagy a mezőgazdasági földek oldalhatárára épültek. Itt elsősorban szántó- és szőlőterületek találhatók, hiszen a község a Dél-Dunántúli szőlőtermő táj része.

Bedegkér külterülete

A település külterületén a Sötét-keréki-árok szeli ketté, melynek mesterséges víztározója is a település északi részére koncentrálódik. Megemlítendő, hogy a külterületi részeken számos régészeti lelőhely található, melyek a védett örökségi értékek is egyben. Többek között: Hékút puszta, Alsó-Halastó-dűlő.

Itt jellemzően, a hagyományokhoz híven, mezőgazdasági művelésbe bevont szántóföldek területnek el

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

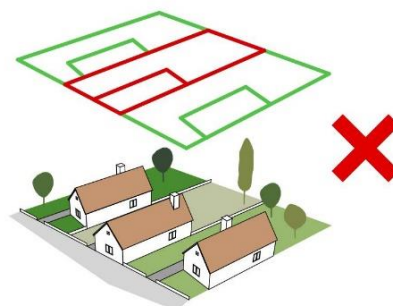
ÁLTALÁNOS BEÉPÍTÉSI AJÁNLÁSOK

Bedegkér belterületi településrész

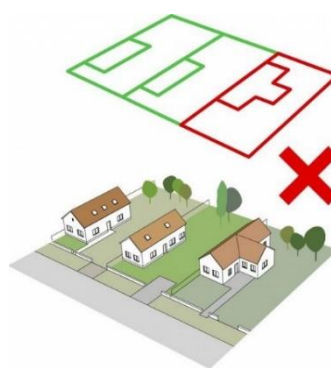
TELEPÍTÉS

Bedegkéren (Kéren, Rózsáson, Mecseken) az oldalhatáros, előkertes telepítés jellemző, ahol az épületek tengelye általában közel derékszögű az utcákra. A megegyező előkertekkel épülő házak harmonikus utcaképet alkotnak, így javasolt a kialakult építési sávban elhelyezni az új épületeket.

Kerülendő a meglévő vonaltól hátrahúzni vagy előrehúzni, valamint a szomszédos épületeknél látható tengelytől elforgatni az újonnan épülő házakat.

A lenti képen ajánlott előkertes telepítés látható.

MAGASSÁG

A településen a meglévő földszintes épületek közé születő új házak magasságát célszerű a szomszédos épületekhez mérten meghatározni.

A településen a lakóépületek magassága közel azonos, melyektől eltérni nem javasolt. A környezetben lévő épületeknél magasabb házak nem illeszkednének a falu karakteréhez.

Az alább látható fotón azonos magasságú és tetőhajlásszögű lakóházak alkotnak egységes utcaképet.

TETŐHAJLÁSSZÖG

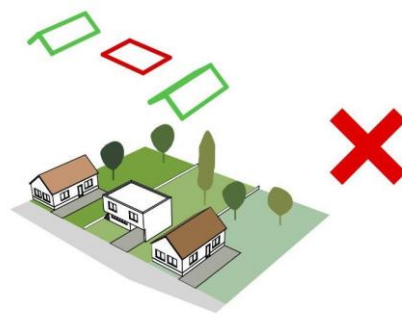
Bedegkén álló házak tetőhajlásszöge 35-45 fok között van. Új épületek építésekor és meglévők felújításakor fontos, hogy az új tetők az utcára jellemző hajlásszöggel készüljenek.

A jelenleg megfigyelhető dőléstől eltérni nem tanácsos, így kisebb vagy magasabb hajlásszögek kerülendők annak érdekében, hogy az utcakép megőrizze a településre jellemző karakterét.

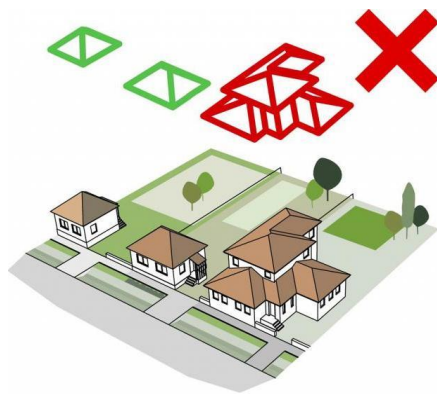

TETŐFORMA

A településen lévő házak jellemzően nyeregtetővel épültek, de akadnak kontyolt tetős és csonka kontytetős megoldások is. Ezen tetők építése javasolt új épületek kivitelezésekor. Kerülendő a település arculatába nem illő összetett tető és lapostető kialakítása, így a mai divatos „mediterrán” típusú ház tervezése nem javasolt.

A településen készült kép egy ajánlott nyeregtetőre mutat példát.

SZÍNEK

A településen gyakori a világos pasztellszínek használata, melyek az új épületek homlokzatainak kialakításánál is javasoltak. Elsősorban a fehér és világos föld színek alkalmazása ajánlott.

Kerülendő az élénk, sötét színhasználat. Nem elfogadható továbbá a fémlemez fedés, a rikító burkolat, valamint a homlokzatok túldíszítettsége.

A világos homlokzati falakba sötét színű nyílászárók beépítése tanácsos, valamint a homlokzattal harmonizáló vöröses tetőfedés és festett vagy kő lábazat megjelenítése célszerű.

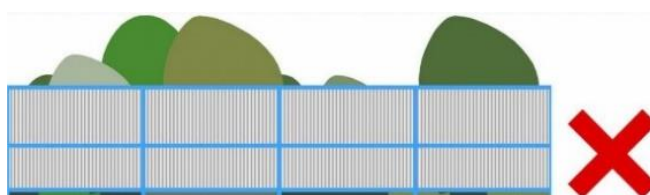
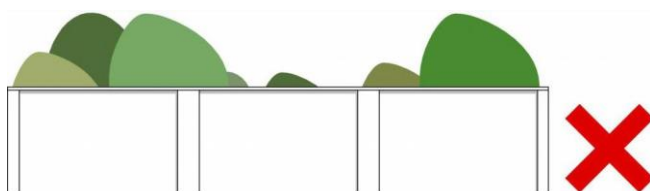

Bedegkén készült képen fehérre festett utcai épülethomlokzat látható egységes sötét fa nyílászárókkal.

KERÍTÉSEK

Ajánlások, példák:

A képen egy jó példa van a településről, amin egy áttört lábazatos fém kerítés látható.

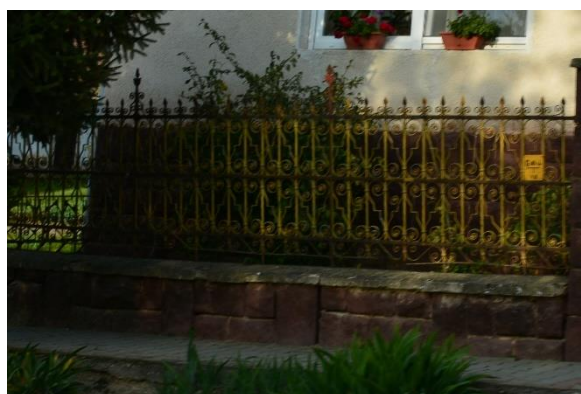

KERÍTÉS

A településen az áttört fém vagy fa kerítések használata javasolt, melyek harmonizálnak az épülettel és illeszkednek az utcaképbe. Az áttört kerítések tömör lábazattal is pilléres osztással is kialakíthatók. A falazott részek felületkezeléséről is gondoskodni szükséges.

Kerülendő a drótfonatos, a tömör, és az előregyártott panelekből épült kerítések megvalósítása, valamint sövény ültetése.

Az utcai kerítések képe nagy hangsúlyt kap az előkertés beépítésű övezetekben, így fontos része az ingatlannak.

Bedegkér külterületi településrész

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket, viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

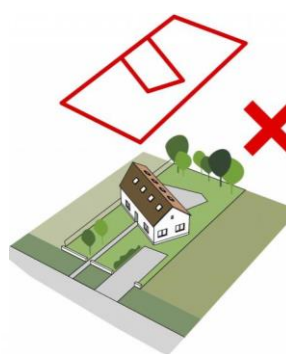
TELEPÍTÉS

Bedegkér külterületére a szabadonálló beépítés a jellemző. Főleg mezőgazdasági épületeket találunk a külterületen. Nagy telkeken általában egy épület található.

A település központi részétől távolodva egyre jellemzőbb a lazább beépítés.

Az épületek az utcafronttól visszahúzza helyezkednek el.

Az azonos méretű előkertek lényeges elemei az egységes településképek. **Eltérő beépítés** nem javasolt és nagyobb mértékben hátrahúzni, vagy az utcavonalra telepíteni az épületet kerülendő.

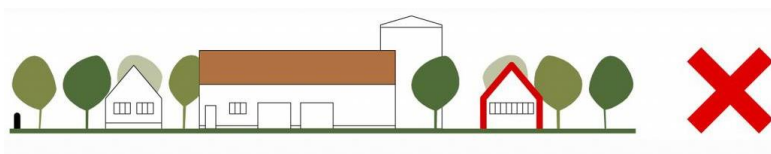
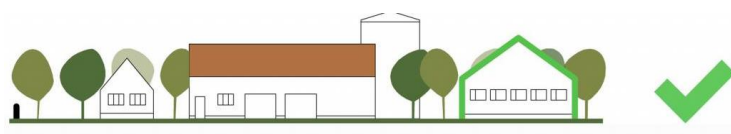

TETŐHAJLÁSSZÖG

A település területén található épületek tetőhajlásszöge hasonló.

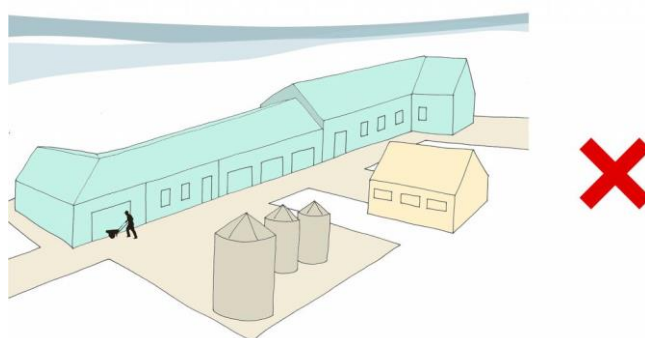
A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben lévőké. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település utcaképébe.

MAGASSÁG

Törekedni kell arra, hogy egy utcában hasonló magasságú épületek kerüljenek elhelyezésre.

A meglévő épületek közé ékelődő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévőké. A túl magas házak nem illeszkednek a falu utcaképébe. A sematikus ábrán, illetve fényképeken példa a településen javasolt épületmagasság illeszkedésére.

Bedegkér zártkerti településrész

TELEPÍTÉS

A zártkerti településrészen találunk kisebb tanyaépületeket, melyek a telken szabadonállóan helyezkednek el és alacsony százalékát foglalják el.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A belterületre is jellemző 30-45 fokos tetőhajlásszög alkalmazása javasolt.

MAGASSÁG

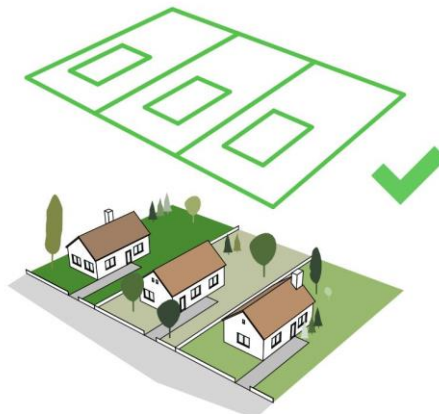
Az épületek a 4-6 méteres magasságot nem haladhatják meg.

TETŐFORMA

A belterületre is jellemző nyeregtetős kialakítás használata javasolt.

TEREPALAKÍTÁS

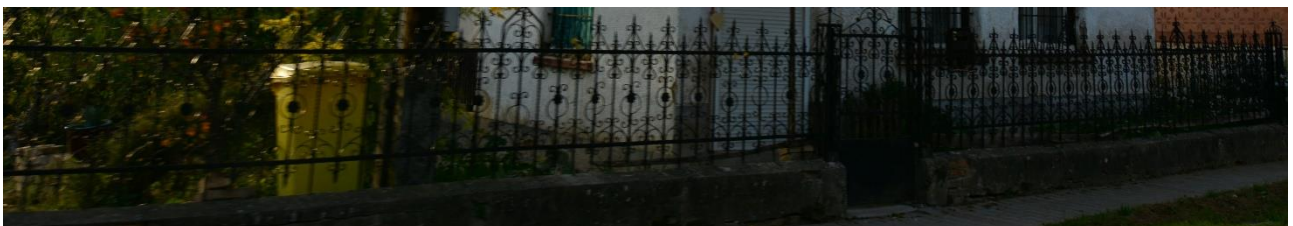
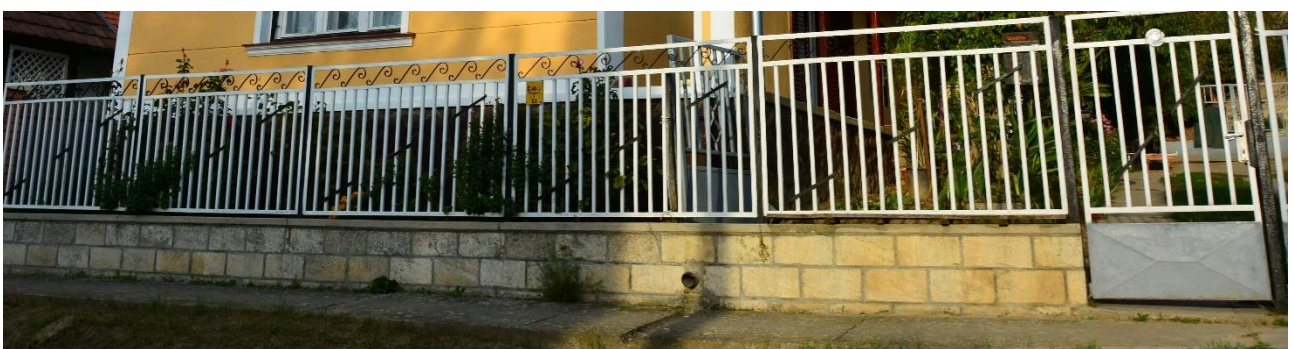
A zártkerti területen is lényegében sík a terület.

Javasolt kerítések

Javasolt, hogy a ház és kerítés településképi szempontból is meghatározó egységet képezzenek. A példákön az épületekkel harmonizáló fém és fa áttört kerítések láthatók, melyeknél megfigyelhetők a kapuk kerítésekhez hasonló kialakításai.

Kerülendő kerítések:

Kisebbségi településeknél kerülendő a betonelemes kerítések építése. Amennyiben meglévők, azok pasztellszínű lefestése segítheti az utcaképbe való illeszkedést.

Kerülendő fém áttört kerítéseket nád és egyéb belátásgátló anyaggal bevonni, kiemelten az utcai telekhatároknál nem célszerű ezt a módszert használni.

A településtől idegen anyagokból készült kerítéseket sem tanácsos elhelyezni.

KERTÉSZETI ÚTMUTATÓ

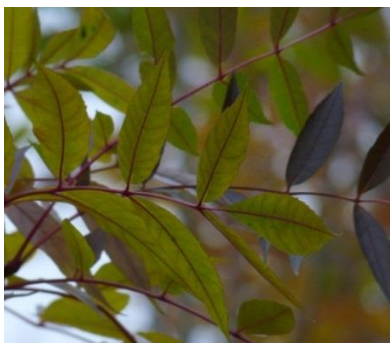
Az eredeti vegetációt nagyrészt felváltotta a beépítettség, már csak nyomokban találhatók meg az egykori bokorfüzesek, puha- illetve keményfás ligeterdők maradványai. Legjellemzőbb fajaik a nyár félék és a fűzek, előbbiekből a fehér és a fekete nyár emelkedő ki, alkalmasak a vízparti sávok, strandok fásítására, gyorsan növő fajok, melyek árnyékot biztosítanak.

A fekete nyárnak az oszlopos '*Italica*' fajtáját kell még megemlítenünk, mely igazán karakteres. Fehér fűzek köréből népszerű a '*Tristis*' és a '*Liempde*', utóbbi keskeny, kúpos koronát nevel, jó szélfogó és nagy előnye, hogy hímivarú.

A terület természetes vegetációjában helyet kapott a magyar kőris is, mely bátran telepíthető, illetve a keskenylevelű kőrisnek nagyon elterjedt és szép fajtája a '*Raywood*', mely alkalmas utcafásításra is.

Parkokba telepíthető a terebélyes koronát fejlesztő, kellemes árnyékot biztosító kocsányos tölgy, illetve kisméretű oszlopos fajtái a '*Fastigiata*' és a '*Fastigiata Koster*'.

Juharok közül a mezei juhar emelkedő ki, melynek '*Elsrijk*' és '*Rea Shine*' fajtáiból akár sövény is nevelhető, de habitusuknak és méretüknek köszönhetően utcafásításra és kiskertekbe is kiválóak.

Cserjefélék köréből jellemzőek somok a területre, közülük is a húsos som és a veresgyűrű som. Előbbinek fogyasztható, ízletes termése adja legnagyobb értékét, azon túl, hogy látványos, míg az utóbbi inkább téli díszítőértéke miatt kedvelt. A húsos somnak elterjedt fajtája pl. az *'Őszi Tűz'* és a *'Kazanlak'*, veresgyűrű somok közül pedig a *'Midwinter Fire'* fajtának lenyűgözőek lángoló színben pompázó vesszői.

A kányabangita alapfaja, illetve fajtái is rendkívül impozánsak, az alapfaj és a *'Roseum'* fajta nagyobb helyigényű, inkább közterületekre, parkokba célszerű ültetni őket, míg a kompakt méretű *'Nanum'* akár kiskertekben alacsony, nyíratlan sövénynek is alkalmazható.

A bokorfüzesek jellemező fajai közül megemlítenéd a csigolyafűz, melynek kisméretű *'Nana'* és *'Gracilis'* fajtái igen látványosak.

Ebben a megbolygatott környezetben az őshonos fajokon túl meg kell említenünk olyan nem honos, fás- és lágyszárú növényeket, melyeknek helyük van ezen a területen díszítőértékük, vagy igényeik miatt.

Fák közül ilyen a platán, valamint a vadgesztenye, mindkettő vízigényes és szereti a jó minőségű talajokat. Bátran alkalmazhatjuk fasorokban vagy parkokban szoliter faként őket. Nyáron virágzók közül is érdemes megemlíteni egy-kettőt, például a szivarfát és a japánakácot.

Miután a Balaton partja nyáron a leglátogatottabb, érdemes sok nyáron díszítő fajt alkalmazni cserjék tekintetében is.

Megjelenhetnek közterületen és kertekben egyaránt a kékszakáll félék, a mályvacserjék, az illatukkal elbűvölő nyári orgonák és nem utolsósorban a talajtakarónak, vagy alacsony nyíratlan sövénynek alkalmas cserjés pimpó is, melyek mind-mind színpompásabbá teszik a környezetet.

Ajánlható színes, látványos évelő és egynyári ágyások kialakítása közterületeken. Évelők közül jól alkalmazhatók, illenek a környezetbe a különböző vízpart imitátorok. Ilyenek például a pázsitfűfélék, melyek közül az egyik legnépszerűbb faj a japánfű, legismertebb fajtái a keresztben csíkos levelű *'Zebrinus'*, a hosszában csíkos levelű *'Variegatus'* és a kisméretű, mutatós *'Gracillimus'*.

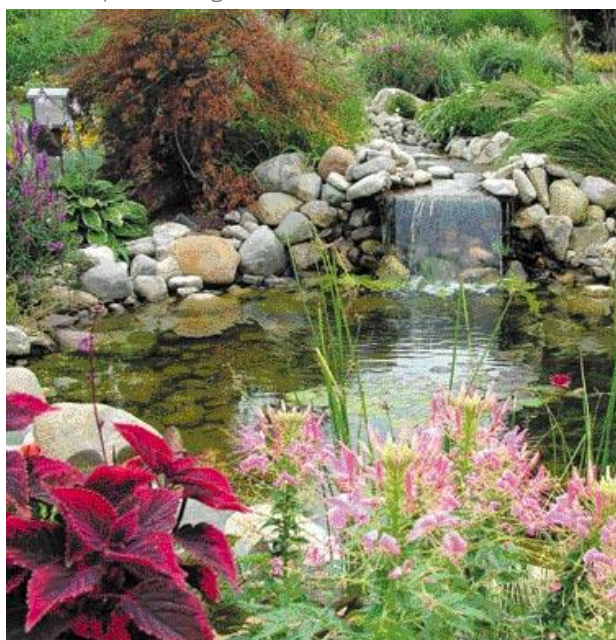
Ugyancsak kiemelendő az évelő tollborzfü, leggyakrabban használt fajtái a krémfehér bugájú *'Hameln'* és az egészen alacsony *'Little Bunny'*. Jól párosíthatók virágaikkal díszítő évelőkkel, egynyáriakkal, de szoliterként is alkalmazhatjuk a nagyobb méretűeket. T

erebélyesebb, nagyobb termetű szoliter díszfüvek köréből megemlítendő az ezüstös pampafű, mely egymagában is jelentős díszítőértéket képvisel.

Egynyáriak közül jól alkalmazhatók például a tollas celózia és a tarajos celózia fajtái, a paprikavirág, hamvaska, lisztes zsálya, illetve még számos faj és fajtáik.

Miután a Balatonnál vagyunk, fontos különbséget tennünk növényalkalmazás tekintetében az intenzív fenntartású házikertek és az üdülő házak zöldfelületei között, hiszen míg az előbbit rendszeresen kezelik, addig a másikat főként nyáron, illetve esetleg nagyobb ünnepek, hosszú hétvégék alkalmával látogatják, és ennek megfelelően tartják fenn. Emiatt a házikertekbe nyugodtan telepíthetők intenzív fenntartást igénylő növények, míg az üdülőkertekbe ajánlott kevésbé igényes, extenzív kezelést igénylő vagy tűró fajokat telepíteni, olyan fákat, cserjéket, melyek kifejezetten abban az időszakban fejtik ki legfőbb díszítőértéküket, amikor azt a tulajdonosok látják, tehát törekedjünk inkább nyáron virágzók kiválasztására.

A már említett virágos cserjék nagy része nem igényel komolyabb fenntartást, többségüket ugyan tavasszal célszerű megmetszeni erőteljesen ahhoz, hogy kompakt növények maradjanak, azonban ezen kívül más teendő nincsen velük. Ötvözve őket az őshonos fajokkal nagyon kellemes összhangot tudnak teremteni egy pihenő kertben.

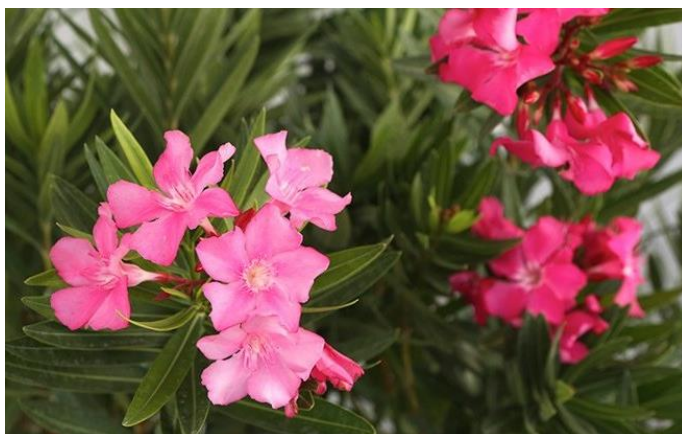
Ahhoz, hogy kialakítsunk egy csendes kertrészletet, javasolt különböző érzékekre ható, illatukkal, látványukkal elkápráztató fajokat harmonikusan kombinálni.

Lakóházak kertjeiben megjelenhetnek a különböző vízarchitektúrák, tavak, csobogók is, utóbbiak leginkább hanghatásukkal keltenek nyugalmat. Meg kell említenünk azonban, hogy pihenőkerteket mindig a kert hátsó felében célszerű kialakítani, távol az út zajától, a zavartalan pihenés érdekében.

Az előkerteknek is fontos szerepük van, hiszen ezek láthatók az utcáfrontról. Egy szépen kialakított, gondozott épület előtti kertrész igazán hangsúlyos tud lenni, vonzza a tekintetet. Egyik legjellemzőbb növénye a rózsza a településen, mely jó választásnak bizonyul, hiszen egész nyáron át tartó díszítőértéket képvisel a kertben.

Gyakoriak még a kisebb örökzöld cserjék, illetve jól mutatnak az előkertekben a díszfüvek is. Az aktívan használt és fenntartott kertekben megjelenhetnek különböző dézsás növények is, melyeknek egyik jellemző példája a leander.

ANYAGHASZNÁLAT

Javasolt tetőhéjazat a vöröses kerámia cserép és a természetes zsindely.

Népi hagyományokat őrző településeken kerülendő a fémlemez fedés és hullámpala használata.

Kerülendő továbbá egy tetőn többféle cseréptípus alkalmazása.

BURKOLATOK

Járdáknál és gépkocsibeállóknál a természetes térkő használata javasolt, mely illeszkedik Bedegkér karakteréhez.

Kerülendő az aszfalt és beton használata kültéri burkolatoknál.

AJTÓK, ABLAKOK, KAPUK

A népi építészetben használt ablakok beépítése javasolt a településen álló épületekbe, melyek osztott üvegezéssel, sötét barnán vagy zölden kialakítandók.

Az épületbe épített ablakokkal megegyező színben a fűrészelt deszkaborítású és a faragott fa ajtók használata ajánlott.

Utcai kapuknál a kerítéssel azonos kialakítású áttört kapuk elhelyezése tanácsos, melyek színben harmonizálnak az

HOMLOKZATKÉPZÉS

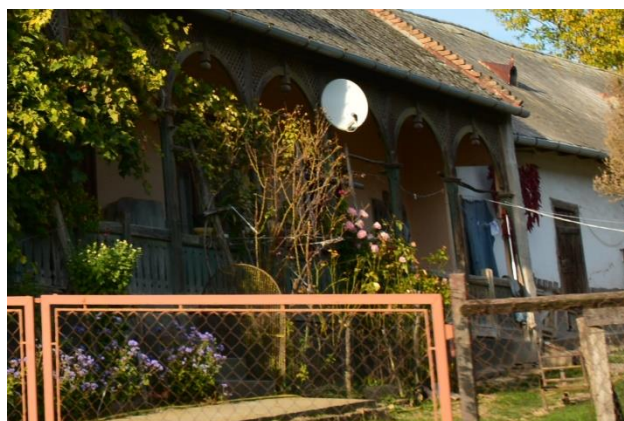
A település épületeinek utcai homlokzatai jellemzően nyeregtetős kialakításúak, amik fő elemei a hosszanti elrendezésű sötét fa ablakok és tornácokra vezető ajtók vagy abból nyíló nyílások. Az oromfalak füstlyukakkal és néhol homlokzatzsírókkal ellátottak. Minden esetben javasolt a hagyományos szín és formavilág lekövetése új épület építése és meglévő épület felújítása során.

RÉSZLETEK

Bedegkéren szép számban találkozni a népi építészet jellegzetes elemével, az oszlopos oldal tornáccal. A tornác oszlopai fából vagy vakolt téglából készülhetnek, a településre inkább a fa kialakítások jellemzők. Az oromzattal záródó nyeregtetős épületek hagyományos elemei a hosszanti osztott üvegezésű ablakok, a tornác és a füstlyukak, valamint a nyílásokat keretező díszítések. Az épület környezetében található kisebb építmények, tárgyak is rendelkezhetnek esztétikai értékkel.

MAI PÉLDÁK

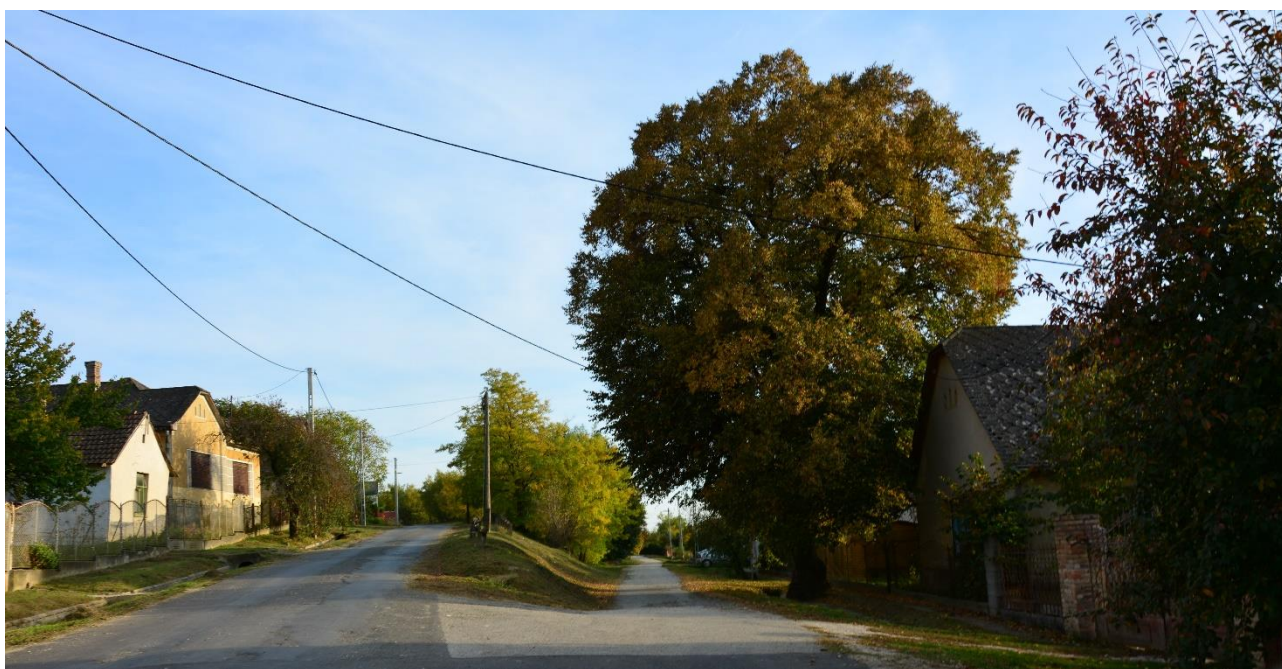
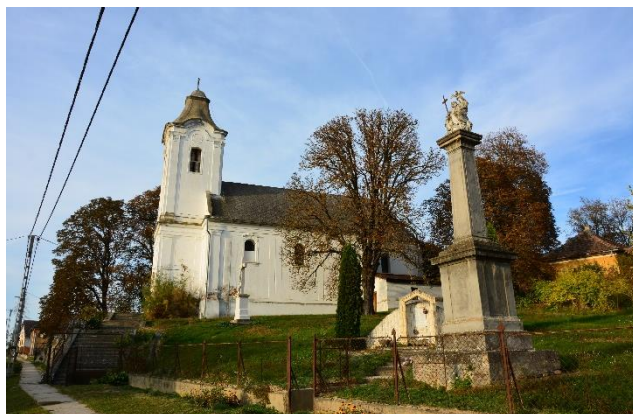
Meglévő épület felújítása és új épületek építése a településkarakterbe illeszkedően

Falusias területeken épülő új épületeknél a szomszédos épületeken látható lépték és formaképzés használata fontos. Megfelelő részletképzésekkel és modern anyagok használatával környezetbe illeszkedő épületek hozhatók létre. Új épületek esetében és meglévő felújításakor nyílászáróknál javasolt korszerű több rétegű üvegezéssel rendelkező fa ajtók és ablakok beépítése, melyeket árnyékolás céljából velük megegyező színű zsalugáterrel lehet felszerelni. A zsalugáterek nép motívumokkal díszíthetők. *(A képek nem Bedegkén készültek.)*

UTCÁK, TEREK

Bedegkéren számos népi hagyományokat őrző előkertes épületek határolják az utcákat. A településre sok zöldfelület és rendezett utcák jellemzők. Számos fa közterületi építmény és virágágyás található a faluban, melyek komfortosabbá és szebbé teszi az életet a településen.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Bedegkén a hirdetésekhez és reklámtáblák kialakításához javasolt a cégérek elhelyezése, melyek az épületek homlokzatain vagy a kerítéseken kerülhetnek rögzítésre. Ajánlott vas cégérek láthatók a képeken, melyek modern formában, jelképesen mutatják a hirdetni kívánt funkciókat. Utcai és információs táblák megvalósításához ajánlott anyag a fa, melynek megfelelő használata figyelhető meg a faluban.

Kerülendő a település karakteréhez nem illeszkedő molinó, fényreklám és óriásplakát alkalmazása.

IMPRESSZUM

BEDEGKÉR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

E-MAILCÍM: bedegker@t-online.hu

CÍM: 8666 Bedegkér, Rákóczi u. 147.

TELEFON: +36 84/ 585-105

POLGÁRMESTER: Steinbacher Jenő

FŐÉPÍTÉS: Farkas István

FŐÉPÍTÉS E-MAILCÍME: bedegker@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Bujáki Bence

SZÖVEG: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit, Pintér Réka

FOTÓ: Farkas István, Sárdi A. Zoltán

ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.

GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit

Bedegkér, 2018. január 15.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozókkal kapcsolatos témakörökben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amely a település arculatát, karakterét pozitív irányban módosíthatja.

A kézikönyvben kerülendő példaként csatolt fényképek nem a településen szereplő részleteket mutatnak!